GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Dumineca, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/2 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu 2 1/2 galbini mon. sunatória.

Anulu XXXVII.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxa timbrala a 30 cr. de fiecare publicare.

Nr. 74 — **Brasiovu 22|10 Octobre** — **1874.**

Alegeri la congresse.

In distr. Brasiovu, dupa scrutiniulu alegerii, ce dură vro 7 dile, esira cu mari maioritati deputati la congressulu alegerii noului Metropolitu romanu alu Sibiiului: d. Directoru gimn. Dr. Ioane Meslota cu 3200 si d. Comerciante Diamandi Manole, si inca cu mare entusiasmu, cá reveritori ai meriteloru Illustritatii Sale d. episcopu Ioanne Popazu la intemeierea scóleloru din locu.

In protopopiatele vecine se alesera d. cavaleru I. Puscariu si d. adv. Octavianu Sorescu.

S'a mai alesu in archidiecesa deputati clericali: in cerculu VI P. Prot. Nicolau Mihaltianu si P. Protop. Ioanu Gallu. — (La cerculu VII avemu se rectificamu, ca s'a alesu in loculu P. Titu Ghesj'a, P. Par. Teodoru Vrajmasiu).

La congressulu sinodale mixtu in episcopi'a rom. de Gherl'a, in cerculu electorale alu 4 le (tractulu Lapusiu-Caticau) s'au alesu: archidiaconulu Lapusiului Ioane Dragomiru si protopopulu Deesiului Nicolau Fekete Negrutiu din partea clerului, ér' dintre mireni: Inspectorulu scóleloru d. Michaila Bohatielu, advocatulu Gavriele Manu, judele processuale Vasiliu Mustea si notariulu cercuale Vasiliu Juga. Atatu convocarea congressului, catu si instructiunea se primi pretutindenea cu mare satisfactiune si stima.

Brasiovu 20 Octobre n. 1874.

Ferirea de bóle in vegetabile séu in plante are lipsa de ingrigire tempuria, pentrucá economii se nu sufere daune din nescientia. Tocma pecandu se culegu viniele in Transilvani'a, Ungari'a, si Romani'a, si promitu unu culesu bogatu si satisfactoriu, candu se pregatescu vinierii a-si nobilita si resadi si replanta vinetele cu vitie de viia, aduse din departatele locuri ale unei mai precelente culture: tragemu luarea aminte a publicului economu vinieriu cu tóta sinceritatea seriositatii la una bóla numita „Phylloxera vastatrix“ peducelu de vitia de viia, care in scól'a de vinie dela Klosterneuburg, dupa descoperirea ce o face min. r. ung. de agricultura, comerciu si industria din 3 Oct. a. c. nr. 17.472, se ivi si lati atatu de periculosu, incatu insusi min. c. r. austriacu de agric. s'a aflatu motivatu a ordina desradecinarea si nimicirea cea mai energica a acestoru scóle de vitie de viia.

Deci chiaru din partea ministeriulu; respectivu inca se monitéza, dupa impartesirea incl. Magistratu localu din 14/10 a. c. Nr. 8438, cu tóta seriositatea toti cultivatorii de vii, si gradine, cá se se ferésca a-si aduce din tierele austriace asemeni surculi de vitie de viia pentru resadiri, pana la alta ordinatiune a in. min. ung. de agricultura.

Acésta mesura e luata spre ferirea vinicultoriloru de una bóla, care inficiendu-le viile, le-ar' perilita tóte sperantiele ramurei acestei de economia rurale. Romanii nu voru uita, ca in Romani'a cá si in tóta fost'a Dacia se afla genulu celu mai bunu de vitie de vie, sadita inca sub Probus strabunulu nostru imperatu alu Romaniloru si -si potu trage de acolo vitie acclimatisate pentru territoriulu fóstei Dacie pana la Tamissus séu Tissa.

— Tocma candu Bela Perczel, presiedintele camerei deputatiloru, publica inalt. rescriptu r. din 13 Aug. a. c., care defige redeschiderea dietei pe 24 Oct. a. c., invitandu-i cu datu 16 Oct. la siedentia pe 24 la 11 óre, „Pesti Naplo“, gubernamentalulu inca urgitéza revisiunea tractatului de vama si comerciu cu Austri'a, provocandu pre dieta, cá orcatu de mare ar' fi numerulu agendeloru sessiunei acesteia, (care la Aprile in primavéra se inchia, facunduse alegeri nóue pe la Iuniu) ea totusi neci de cum se nu mai amande a incepe pertractarile de revisiunea tractateloru resp. cu Austria, pentru ca Ungaria sufere daune simtitórie prin tractatele de facia, care batu in multe millióne. Una mare parte a darii pe bere si zacharu intra numai in tesaurulu austriacu. Restituirea contributiunii de consumu pe art. exportate se pórta din venitele vamei comune, cu tóte ca art. exportate suntu aschisivu numai austriace. Asta nu se mai póte suferi, dice „P. N.“ si face propunerea, cá séu se se considere contributiunile de consumu cá venite comune, impartiendu-se dupa nr. sufleteloru intre ambele parti ale monarchiei, ori se se acoperia din ele spesele comune.

Intr'accea „N. W. T.“ repórta, ca c. Andrássy fù asteptatu pe 15 in Vien'a la resolvirea de negótie oficióse importante. Nóue principia se se introduca in pracsea regimului austriacu. Form'a parlamentaria se se delature cu totulu. Constitutiunea se remana nevatamata si actiunea statului se va conteni intre paretii constitutiunei, care se voru lati prin iniciativ'a decidetória a coronei, scurtu, se pune in lucrare programulu conservativu liberale imbinatu cu traditiunile istorice, cum ai dice, unu absolutismu cu stricta observare a legiloru constitutionali largite prin initiativ'a corónei. —

„Reforma“ ung. a lui Lonyai vede totu positiuni false intre partite si capii loru, ér' despre croati vorbesce cu neincredere pipaita. Croatii adeca pertractara cu mare insufletire una interpelatiune facuta in diet'a loru in contra limbei maghiare introdusa pe la caile ferate, ce taia prin territoriulu croatu, ceea ce nu o potu mistui si o respingu; ér' „Reforma“ vede si de aici tendentiele croatice de a se taia cu totulu de catra Ungaria, indata ce si voru fi organisatu negotiele bine. Croatii iubescu pe b. Mazuranic, inse pretendu dela elu mai multa energia pe facia, in contra arbitriului maghiaru din Pesta, care-lu duce de capestru, si pretendu a fi emancipati de elu, pentrucá Europa se scia, ca regatulu slavu croatu-slavonu inca susta, si neci dualismulu nu cuteza, a-lu infunda in favórea coalitiunii dualistice.

Istori'a se repetiesce. Croatii fideli imperatului si regelui dicu: Noi croatii si slavonii amu pecatui in contra Austriei, a slavismului si in contra nóstra, déca amu mai remane spectatori cu manele in sinu la propagand'a prusiana, ce o protegéza Allianti'a séu coalitiunea germano-maghiara. Austri'a in orientе n'are insemnatate, déca nu ne chiama traditiunile nóstre intru ajutoriu, cá punctulu celu mai forte alu cristalisatiunii nóueloru combinatiuni, ca-ce nece germanii nece maghiarii n'au rudenii, neci connexiuni, neci traditiuni in oriente, numai noi le avemu si representamu pe acele pentru monarchia; si pentru unu blidu de linte, pentru una parola perfida a domniloru din Pesta nu le vomu sacrificá. Lupt'a croata pana acum sub spudi'a etichetei, éssa ér' cu resolutiunea de a-si castiga valórea ideei politice sudu-slave in politic'a austriaca. S'au organisatu odata croatii, istori'a trecuta ér' se va repeti. Tóte cele de susu suntu oglindi'a situatiunii interne de facia. In 20 se readuna senatulu imperiale in Viena si croatii ar' fi mai bucurosi a merge acolo de catu la Pesta. —

Situatiunea externa e si mai critica. Influintiarea Germaniei in Ispani'a si memorandulu lui Serano, care spune Franciei, ca provede pe Carlisti cu arme si munitiuni, suntu cá o fontana de petroleu in sinulu ambitiunei francese, care mai sufere inca, numai pana candu -si va restitui poterile si compliní armarile, cari se incorda la dimensiuni fabulóse de 1 mil. ostasi.

Dér' Germani'a inca lucá nóue mesure, de a regulá glótele, cá se se póta insirá intre ostasime. Póte ca neci primavér'a nu ne va trece fara vreo nóua cutrierare a Europii din partea acestoru antagonii resbunatórie. Bismark pregatesce si inventa tóte pentru apasarea lecului. —

Russi'a se impaca cu Polonii si cu interiorulu popóreloru sale pentru eventualitatile, ce i voru deschide calea la continuarea politicei sale in oriente.

Romanii Sibiiani

in obiectulu arondarii dedera votu separatu in contra votului maioritatii sasesci, care trebue se ne interesézа. Elu suna asia:

Votu separatu

alu subscrisiloru deputati in contra conclusului maioritatiei adunarei scaunului Sibiiului din 7 Octob. 1873, in cestiunea arondarei.

Subscrisii combatu conclusulu maioritatiei, din urmatórele motive:

Acestu conclusu nu este unu respunsu la intrebarile puse prin emisulu Excel. S. d. ministru de interne, precum ar' trebui se-lu dè representanti'a municipiului nostru, in o forma receruta directa: ci din contra acel'a cuprinde in sine cestiuni, asupr'a caror'a acésta adunare de facia nu este chiamata nici intrebata a respunde.

Noi credemu, ca intregu poporulu scaunului Sibiiului unanimu doresce a se esprimá francu in cestiunea cea importanta pusa pre més'a acestei adunari, ca adeca cum voiesce ea a se arondá spre inlesnirea unei bune administratiuni pre viitoriu? Si acésta esprimere este depusa numai in votulu minoritatiei acestei adunari. De acea ni se paru acelea cestiuni despre convocarea si intrebarea Universitatiei, despre sustienerea unitatiei fundului regiu si crearea unei legi speciali pentru acest'a, sulevate in votulu maioritatiei, prin urmare si acestu votu cá superfluu, si inca necorespundietóriu chiamarei acestei adunari, cari prin conclusulu adusu de maioritate se vede a-si ascunde autonomi'a sea sub autonomi'a altoru corporatiuni trase la dubietate.

In specie, ce se atinge de cererea maioritatiei, de a se sustiené intregritatea fundului regiu de pana acum si a se aduce o lege decsebita pentru acestu tienutu; de-si recunóscemu si noi, esistinti'a unoru referintie speciali istorice ale locuitoriloru acestui tienutu, dependinte de secular'a loru libertate, pre cari le-au amintitu si relevatu adunarea romaniloru din fundulu regiu in programulu ei din 1—2 Martiu 1873 subscrisu de vr'o 12—13 mii locuitori si asternuta dimpreuna cu o re-

presentatiune la legislatiunea tierei, totusi acelea libertati nu pretindu unu teritoriu deosebitu si o lege speciala, ci numai o respectare a loru in legea generala, carea dorimu a estinde atari drepturi preste toti locuitorii tierei in interessulu egalei indreptatiri, si cu stergerea ori-carui privilegiu, precum de atatea ori s'au promisu prin legislatiune si inca prin legile din 1848 (art. VII § 5 alu Ungariei, art. I, alu Transilvaniei in fine art. 43 § 10 din 1868).

Nu potemu consemti nici cu acea cerere, cá se se asculte Universitatea in cestiunea arondarei, pentru ca ea nu este intrebata, pentru ca ea nu este nici a fostu óre candu-va o corporatiune municipala, carea ar' sfá in unu atare necsu cu municipiulu si i ar' compete atari atribute facia de unu municipiu, precum este aderarat'a representantia bunaóra a municipiului nostru, nici au esercitatu Universitatea drepturi taletórie in administratiunea municipieloru fundului regiu, cari totu-deaun'a au fostu autonome; mai departe, pentru ca nici art. dietalu 43 § 10 din 1868 nu ordina a se intrebá Universitatea, ci numai „respectirii," ca nu potu fi altii fara numai séu municipiele singuratice autonome (scaunele si districtele) séu populatiunea fundului regiu. Universitatea nu este competenta a esercitá unu dreptu teritorialu, carele compete numai poterii statului, si se efectuéza din partea acestui'a cu concursulu municipieloru lui. Unu atare dreptu alu Universitatiei nu se va afá in nici o lege de statu fundamentala.

Nu potemu justificá cererea maioritatiei de a se sustiené teritoriulu de adi alu fundului regiu si Universitatea si pentru aceea, ca-ci — precum s'au amintitu in genere in votulu minoritatiei — acelea institutiuni si au radecin'a in unele intemplari istorice si in privilegii, cari adi nu corespundu impregiurariloru faptice si recerintieloru unei intentiunate administratiuni bune, ba prin acelea totu-deaun'a s'au vatematu egal'a indreptatire a locuitoriloru din fundulu regiu, precum mai pre largu au aratatu adunarea susu amintita din 1—2 Martiu din 1873, in representanti'a sea. — Sustienerea *fundului regiu* in starea de pana acum ar' fi unu regresu in tempurile teritorieloru acelora 3 natiuni privilegiate ale tierei, si o totala ignorare a egalei indreptatiri basata in constitutiunea moderna a statului.

Avendu mai incolo inaintea ochiloru principal'a intrebare din emisiu'u ministerialu, carea singura ni stá inaintea ochiloru: ca cum este de a se arondá scaunulu Sibiiului? respunsulu la acést'a -lu dá singuru numai votulu minoritatiei.

Suntemu de acea convictiune, ca scopulu unei bune si usióre administratiune se póte ajunge numai cu arondarea propusa de Exc. Sea d-lu ministru de interne, si apoi prin esimerea cetatiei Sibiiului din municipiu.

Esimerea cetatiei din municipiu este aici la noi o imperativa necessitate, carea provine din atari controversii esistente intre cetatea Sibiiului si multe comune rurali, nascute inca din tempulu predominarei privilegiate a cetatiloru sasesci, precum in alte parti ale regatului cu greu se voru mai afá. Cetatea Sibiiului, carea in veci au facutu pretensiuni asupr'a proprietatiloru si veniturilloru multoru comune rurale, in tóte adunarile municipiului, unde se va tractá dupa legea municipala despre acelea venituri va jucá naturalmiute rolulu unei partide pretensive, si va stricá armoni'a ce se cere la statorirea unei administratiuni favoritórie tuturoru comuneloru municipali. Anomaliele si disproportionile ce esista pana adi intre cetate si scaunu, ca adeca: cetatea cu 19 mii locuitori se representa in adunarea scaunului totu cu atati membri, cati se tramitu de catra tóte comunele rurali, cu 70 mii, ca centumviratulu cetatiei alege pre amploiatii sei si totu-deodata si scaunului, fara concursulu acestui'a, ca magistratulu cetatiei insusi din sinulu seu esmite inspectori preste scaunu, ca toti acesti inspectori mai compunu magistratulu cetatiei si suntu siliti a resiedé in cetate si nu in cerculu loru, unde caletoresc cu spese si apera numai interessele cetatiei si resp. ale Universitatiei; tóte acestea si alte asemenea abnorme institutiuni au produsu conflicte intre cetate si comunele rurali, cari numai in dismembrarea cetatiei de catra scaunu se potu delatură in interessulu ambeloru parti. Pre langa acést'a cetatea Sibiiului va avé intru sine prea multe affaceri ale sale proprii, cari pretindu si unu aparatu mai mare si mai complicatu si scumpu, in administrare, pentru care comunele rurali nu potu fi constrinse a contribuí.

Altcum cetatea Sibiiului, cá un'a dintre primele cetati ale tierei are si interesu si poterea a cece de contributiune, de a se sustiené independinta de municipiu.

Scaunulu Sibiiului de adi — esimendu-se cetatea Sibiiului — nu va fi nici odata in stare a-si suportá spessele administratiunei sale din cele 10% preliminate in emisulu ministerialu.

O doróda despre acést'a este starea lucruriloru de pana acum, precum arata bugetulu scaunului Sibiiului din an. 1873 aclusu sub -/., din care se vede, ca dela anulu 1866 pana la 1871, pre langa totu sucursulu datu de catra statu si anticipatiuni date de catra Universitate, totusi comunele rurali nu au potutu solví nimic'a pentru spessele administratiunei, asiá incatu s'au facutu — de-si illegalminte — preste comune in 1873 unu atare arunc u de 16,212 fl. 60 cr. pre care acestea comune nici candu nu-lu voru poté platí, dér' nici nu-lu voru voí a-lu platí, ca-ci tóte acestea spese se ceru pentru amploiatii alesi numai de catra cetatea Sibiiului, de unde se vede si unu altu specificu conflictu intre comunele rurali si intre cetatea Sibiiului, carea face atari pretensiuni esorbitante si pre viitoriu asupr'a caseloru alodiali a comuneloru rurali.

Déca mai luamu in vedere inca si starea celoru 11 comune ale scauneloru filiali Talmaciului si alu Salistei, cari facu mai pe diumetate dintre populationeá comuneloru rurali, a caroru casse alodiali suntu lipsite de orce venitu, ca-ci tóte veniturele loru curgu si adi incá in *fondulu* administratu de Universitate; déca consideramu si starea cea deplorabila a tuturoru locuitoriloru marginasi din scaunulu Sibiiului, cari nu posedu nici unu pamentu productivu de lucru; apoi ne potemu face o icóna chiara despre imposibilitatea acestui scaunu, de a si suportá singuru spessele administratiunei sale. Se punemu, ca contributiunea scaunului Sibiiului este 200 mii si a cetatii Sibiiului 100 mii.

Deci 20 mii cu greu voru ajunge spre platirea tuturoru amploiatiloru municipali provediuti in legea municipala art. diet. 52 din 1870 si spre suportarea tuturoru spesseloru administrationali. Apoi intentiunea regimului, ba a ori-carui patriotu trebuie se fia, cá din cele 10% se se acopere spesele administratiunei, ca-ci a pasí la alte 10% este numai unu semnu de neajunsu.

Suntemu mai departe datori a luá in privire si municipiele cele mici invecinate, asia pre alu Mercurei, Nocrichiului si Sas-Sebesiului de cate 11 —12 mii de locuitori pe cari le recomenda d-lu ministru a se incorporá cu scaunulu Sibiiului, si fara a face mai departe calculu, ori-cine va fi convinsu, ca acelea mici municipii, fia-care pentru sine nici odata nu voru fi in stare a si suportá spesele administratiunei, cá municipii deosebite; dér' nici nu va poté recomendá cineva, ca d. e. municipiulu Mercurei se aiba si se -si sustiena unu intregu corpu de amploiati, pre cum trebue se-lu aiba orce municipiu mare dupa legea din 1870. Si déca esistintí'a acestoru mici municipie este absolutu cu nepotintia, óre ce are a se face cu ele? Óre nu cere imperativ'a necesitate, cá acelea se se adauge la scaunulu Sibiiului in giurulu caruia suntu situate?

Deci credemu, ca ori cine va fi convinsu, ca votulu minoritatii este pre deplinu justificatu, candu recomanda intrunirea tuturoru acestoru municipii, spre inlesnirea administratiunei politice si impreumutate ajutórie, incorporandu-se la acestu municipiu alu Sibiiului si comunele invecinate din comitate, cari naturalmente gravitéza la Sibiiu.

Speramu, ca n. ministeriu regiu va luá in considerare parerile si motivele nóstre, pe langa cari remanemu supusi.

Sibiiu in 7 Octobre 1874.

(Urméza 41 subscrieri). „T. R."

Nasaudu 14 Octobre 1874.

(P.) In 12 l. c. s'a realisatu un'a din cele mai ardiente dorintie, adeca s'a tienutu sinodulu vicariale pentru alegerea celoru patru mireni si unu preutu de deputati la sinodulu diecesanu convocatu pre 25 l. c. la Armenopole.

Dupa celebrarea cultului divinu s'au adunatu toti representantii comuneloru basericesci gr. c. in una sala gimnasiale, unde d. vicariu foraneu Gr. Moisilu cá comissariu episc. a deschisu siedenti'a sinodului prin o cuventare fórte potrivita, ce fù intempinata din partea adunarei cu „se traiésca."

Dupa constituirea adunarei mai alegunduse unu notariu ad hoc in persón'a d. advocatu Ioachimu Muresianu, si dupa verificarea representantiloru, d. profes. Maximu Popu propune multiumita Illustrit. Sale d. episcopu, ca-ce a esoperatu tienerea unui sinodu diecesanu mixtu, ceea ce adunarea respunde cu unu treitu se traiésca d. episcopu Mihaile Pavelu.

Totu d. Maximu Popu propune, cá adunarea se decida si se primésca unele puncte inca in ante de alegerea deputatiloru, cari puncte se le servésca de cinosura la sinodulu diecesanu, care propunere s'a primitu.

Resultatulu alegeriloru din partea mireniloru este urmatoriulu:

D. profes. gimn. Ionu Marcianu si Dr. A. P. Alexi, d. directore nomale Cosm'a Anc'a si d. jude cercuale Toma Hontila; ér' din partea preutiloru d. profes. si asessore consistoriale Leone Pavelea. Intre cei mireni s'au fostu alesu d. presied. Ionu Florianu, adv. Ioachimu Muresianu s. a., cari inse de si promisesera primirea — n'au primitu mandatulu din motive . . . . .! Alegerea actuale ni-a oferitu occasiunea de a poté face studia asupra unoru ómeni ce se tienu póte mari si insemnati nu numai din vedere psychologica, dér' si din alte vederi. Ideele de classificatiunea ómeniloru ce au inceputu a se propagá pre la noi, credu mi-oru mai oferí occasiunea de a reveni la ele in acestu locu. —

SOCIETATEA ACADEMICA ROMANA.

Siedinti'a dela 23 Augustu (4 Septembre) 1874.

Presiedinte, Dr. A. Fótu. Membrii presenti: DD. Ionescu, Sionu, Masimu, Odobescu, Caragiani, Hodosiu, Baritiu, Laurianu, Aurelianu si Romanu.

Se da lectura protocolului siedintiei precedinte si se adopta.

D. Ionescu comunica de urgentia procesulu-verbale alu sectiunii istorice, relativu la tiparirea operelorn cantemiriane si-a memoriului Dlui Sturdza despre portretele Domniloru romani.

Societatea, consultata, admite mesurile propuse de sectiunea istorica.

D. Laurianu atrage atentiunea celoru ce se insarcinéza cu traducerea operelorn cantemiriane asupr'a erroriloru istorice ce suntu atatu in *Descriptio Moldaviae* catu si in *Istori'a otomana*, erori relevate nu numai de istoricii straini precum Hammer, dér' si de chiar' istoricii romani. Emite parerea cá la erorile acelea se se faca note si observatiuni.

D. Odobescu respunde, ca cestiunea acest'a s'a desbatutu in sinulu sectiunii istorice, dér' nu s'a aflatu cu cale a se face ceva, pentru ca acest'a ar' cere unu studiu speciale, si apoi ar' fi greu a se determiná mesur'a pana unde se se intinda asemenea note. Declara ca D-sa, cá insarcinatu cu priveghiarea tiparirii traductiuniloru, nu se prinde a face acest'a, afara numai deca traducatorele o va face. Ér' la monografi'a portreteloru Domniloru romani si-va permite a face ore-cari note.

D. Baritiu emite parerea ca, despre erorile ce

suntu in operele cantemiriane, se se faca mentiune in prefaci'a cartii.

D. Hodosiu declara ca se va conforma ideei Domnului Baritiu.

D. Ionescu mai comunica procesulu-verbale alu sectiunii istorice, prin care se areta decisiunea luata pentru tiparirea catalogului partii epigrafice din muzeulu nationale de antecitati.

Societatea, aprobandu opiniunile emise de sectiune, avisa, spre a se avé in vedere spesele propuse la facerea bugetului.

D. Baritiu continua lectur'a reportului comisiunii de respunsu la relatiunea delegatii, punctulu V. La articolulu relativu la starea casei, dupa mai multe discusiuni, se decide.

1. Banii obligatiuniloru esite la sorti se se asiedie de delegatiune in modulu celu mai folositoriu pentru societate, ori in obligatiuni domeniale ori rurale.

2. Despre politi'a de 4,000 lei, admite decisiunea luata si in anulu trecutu, cá delegatiunea se urmaresca realisarea ei.

Partea finale a reportului comisiunii se aproba.

Se pune la ordine discusiunii punctulu 3 din propunea D-lui Odobescu.

D. Laurianu, cerendu cuventulu, dice: D. Ionescu, cu ocasiunea punctului acestuia care trateza despre neologismi, a facutu comissiunii, lesicografice unu recisitoriu lungu si detaliatu, pentru care i suntemu forte recunoscatori, chiaru in casulu candu D-sa ar' fi vorbitu numai in contr'a lucrarii nostre, ca-ci dintr'acesta s'ar' vedé si mai multu necesitatea d'a luá proiectulu de dictionariu intr'o revisiune minutiosa si rigurosa si-a relerá tote defectele, si-a descoperi tote dificultatile, si-a cugetá seriosu la invingerea acestora si la indreptarea acelora. Dér' D. Ionescu a vorbitu mai multu in favorea decatu in contr'a nostra. Din acést'a vediu ca intielegerea intre noi si D. Ionescu ar' fi forte facile. Luandu-mi curagiulu a respunde la cele dise de D-sa, a-si dori mai antaiu, cá noi se ne intielegemu asupr'a unoru puncte. D. Ionescu ne cetesce definitiunea neologismului dupa Littré. Eu adaugu: se studeamu acesta definitiune si se nu properamu a o adoptá, pana candu nu vomu dá de alta mai buna. Apoi dice D. Ionescu: „neologismii se se iee din latinitatea clasica, nu din basa latinitate.“

Restrictiunea acest'a e pré mare si nu e de locu aplicabile. Noi avemu in limb'a nostra o suma de cuvinte, cari nu suntu din latinitatea clasica, ci din latinitatea rustica, din latinitatea media si infima, care se vede propagata si in limbele sorori moderne, de esemplu focu, italice fuoco, ispanicesce fuego, francesce feu, care provine din latinulu focus, inse latinulu focus nu insemna ceea ce insemna focu in limbele moderne, ci insemna loculu unde se face foculu; camesia nu se afla in autorii clasici, ci se afla in autorii medii si infimi, si se afla in tote limbele sorori; derepatate nu se afla in limb'a clasica, ci e o formatiune romanesca, dér' o formatiune din cele mai logice, sub tote punctele de vedere; asemenea clasificare, specificare, falsificare, mortificare, prolificare, si multime de acestea, nu ocura in latinitatea clasica; cu tote acestea suntu indispensabile pentru limbele moderne. Apoi restrictiunea propusa de D. Ionescu se vede reiectata prin propositiunea Dlui Odobescu din nou formulata, prin care se dá voia a alergá la tote limbele sorori, cari provinu din rustic'a si basa latinitate si care s'au inavutitu prin sume enorme de vorbe, cari nu suntu pré clasice. Trecu acum la esemplele relevate de D. Ionescu din proiectulu de dictionariu, pe cari parte le aproba, parte le critica, parte le declara ca nu suntu destulu de bine desvoltate. In respectulu acest'a, am a face numai doue reflesiuni: I, suntemu de acordu ca multe nu suntu destulu de desvoltate. Dér' cine e caus'a? Pentru ce societatea a legatu manile comissiunii lesicografice cu catusie de feru, cerendu dela dens'a se nu intinda proiectulu peste 150 cole tiparite? In urm'a resolutiunii acesteia, lucratorii proiectului au purcesu totu cu fric'a in sinu si s'au restrinsu catu au potutu mai multu numai se nu fia prinsi cá infractori de preceptele majoritatii membriloru societatii. Acum D. Ionescu ne demonstra, ca aceea mesura a fostu precipitata din partea societatii, si noi adaugemu: 1. cá, admoniti de acesta esperiintia, se nu ferimu pe viitoriu d'a ne precipitá in atari materie, ca precipitantii'a are urmari triste; II. ne-amu convinsu si mai multu din cele dise de D. Ionescu, ca revisiunea dictionariului nu se pote face prin regule generale, ci ca e neaparata necesitate d'a se face din cuventu in cuventu, ba din litera in litera. Fora acesta revisiune facuta in comunu, nici unu redactore, oricatu de doctu ar' fi, ori-catu de bine inspiratu, nu va sci nici odata ce se faca, ci va risc'a la fia-care pasu a cadé in aberatiuni — espresiune popularisata de D. Odobescu, care e in contr'a neologismiloru — si-a revoltá pe multi membri din societatea academica. Si, cá se credeti ca vorbescu cu tota impartialitea si fara nici unu interesu personale, ve spunu de mai inainte, ca eu nu suntu aspirante — séu ahodnicu, cum place sustienetoriloru de barbarismi, — la viitorea redactiune a dictionariului. Eu suntu deja satulu si pré satulu de sarcin'a ce am dusu pana acum, suntu si deja betranu, si rogu pe Dumnedieu se me tiena pana candu o voiu implini si voiu dá proiectulu completu in manile societatii si me voiu deslegá cu consciintia si cu onore de obligamentulu luatu inaintea publicului romanu, care a primitu cu incredere anuntiulu ce i-amu facutu si a versatu 30,000 lei in cas'a societatii si-acumu are dreptulu a cere dela mine dictionariulu si glosariulu completu. Acum voiu se facu numai catera observatiuni la citatiunile D-lui N. Ionescu.

(Va urmá).

Pest'a in 15/3 Septembre 1874.

Suntu unu siru de ani, de candu incepui a scrie cate ceva, mai desu sub numele „Publiu,“ pentru publicitate si cu deosebire pentru colónele veteranei „Gazete.“ Amu facutu acésta cu cugetulu celu mai curatu si cu intentiunea cea mai nobila; amu cercatu a contribuí si eu pe asta cale dupa debilele mele poteri la promorérea progresului si a salutei publice, ceea ce amu tienutu de scopu si detorintia atatu pentru organele publicitatii catu si a fia-carui cetatianu. Nemicu n'am scrisu nerumegatu, nestudeatu. Mi-am fipsatu unele principia conducatórie, cari neci candu nu le-am tradatu si nece le voiu tradá, pana candu voiu aré convingerea de a fi bune. De amu avutu unele idei privitórie la vre-una cestiune publica, mi-am tienutu de detorintia a le comunicá publicitatii fara nece una reserva, unde se póta fi cernute si censurate cu tóta severitatea. De amu observatu, ca vitiulu córca a prinde radecine ici si cóle in societate, am cercatu a-lu combate si inca pre catu fù posibile cu tóta obiectivitatea, fiendu de convictiune, ca numai prin sustienerea si apararea virtutiloru, a moralului, a datereloru, a moraverelóru bune si a totu ce este bunu si salutariu pentru societate potemu facilitá inaintarea poporului si a natiunei pre o cale secura. Se póte, ca nu tóte ideele si parerile mele au fostu bune, — ceea ce cá unui muritoriu, ce nu ambitionéza la infaibilitatea lucrariloru sale, s'a potutu intemplá fórte usioru; inse chiaru pentru aceea le am supusu la cutitulu criticei publice, cá se le ventiléze si se le cérna, dupa cuvenintia.

Alte motive, alte porniri dér' m'au indemnatu la lucrarile mele diuaristice, ce credu fia ce iubitoriu de progresu le va calificá de bune si laudavere, — dér' nu din arogantia mai multu decatu copilarésca séu din altu puritu vanitiosu.

Am sciutu a priori, ca scrierile mele nu voru fi la toti pre placu, am cugetatu, ca cei atinsi se voru superá, inse acest'a nu m'a impedecatu si nece me va impedecá vreodata de a fi fidelu principialoru si convingerilóru mele. Déca asiu fi cercatu dupa placerileómeniloru si asiu fi avutu considerationi personale, n'asiu fi scrisu nece una litera; apoi opiniunea mea este de a ignorá orce considerationi personale, candu este vorb'a de caus'a comune si de principia salutari. In acestu casu cultulu causeloru esclude cultulu persóneloru, ca-ci numai pospunendu tóte considerationile si interesele private celoru publice se póte promové cu successu benele si interessulu comunu. (Sic!)

Má nemultiumirea cu scrierile mele s'a manifestatu chiaru in colónele acestei foi cu occasiunea, candu cutediai a combate unu vitiu, unu reu dupa mene fórte mare, ce se ivesce fórte desu in societatea nóstra. Cetitorii -si voru aduce a mente de nr. „Gazetei“ 95, 1873, 5 si 9 din 1874). Chiaru -ti promisesemu, d-le red.! de a-mi face observatiunile mele relative. Dupa ce amu vediutu inse, ca vitiulu combatutu de mene a degeneratu in mai tare; dupa ce m'am informatu, ca combatutulu in locu de a se reculege si corege a mersu pana a corumpe ómeni teneri cu missiune sublima pentru viétia, numai cá se-i apere si astupe pecatele desvalite de mene, — -ti marturisescu, ca m'am indignatu si amu abdisu dela promissiunea data d-tale. Amu compatimitu pre clientu, amu deplansu mai multu pre advocatulu, ce pentru 5 fl. avù rar'a cutediare de a apará vitiulu ómeniloru.

Atat'a in „Gazeta“!

Asemene semne de nemultiumire s'au mai ivitu si in colónele onorabilei „Feder.“ in o polemia cu Aristides din „Gazeta“ privitória la suspensiunea vicariului Moisilu.

Criticasemu mai inainte unele fapte ale d-lui ep. Pavelu. Déca ceneva mi-ar' fi combatutu critic'a eramu gatitu cu contra-argumente, dér' n'a disu nemene nemica. De-odata numai me desteptu si eu onoratu in mentionat'a polemia cá Pilatu in „credeu,“ dicundu, ca: Aristide cu Publiu din „Gazeta“ prin scrierile loru nu propaga umanitate etc. . . . si nota bene eu nu scrisesemu nece o litera in caus'a vicariului M. Dupa ce inse advocatulu episc. Pavelu nu a argumentatu nece o litera, amu creditu a fi superfluu orce vorba in asta tema. Sum de credintia, ca publiculu va fi judecatu atatu scrierile mele catu si pornirile resp. coresp. I-amu datu pace se se veselésca in grati'a ce -si va fi primitu dela principalulu seu pentru servitiele sale, cu atatu mai vertosu, ca-ci -mi displacu polemiele seci si amu cercatu a le ignorá, pentru-ca — desi suntu tare folositórie, candu se porta cu mesura si tactu, dér' la noi adese-ori degeneréza si astufelu devinu chiaru daunóse. —

Facia cu aceste nemultiumiri m'a recompensatu consolarea, ca redactiunile din cóce si din colo mi au publicatu scrierile mele, ma altele au fostu si reproduse, de unde se vede a le fi aflatu de bune; apoi eu credu, ca acestia au mai multu dreptu de a -si arogá representarea opiniunei publice decatu 2—3 voci interessate.

Inse inca una impregiurare ce me fortiéza, cá preste datina si cu parere de reu, se incepu a polemisa pucinu.

In nr. 62, corespondentele d-tale cu (i) de aci in o notitia dice: Regretu ca amu convenitu cu d. Publius in cestiunea acésta, pentruca d-lui -si baga lingur'a si unde nu! ferbe ól'a, si manier'a lui in scrisu atatu cá studentu in Gratiu, catu si cá professore in Naseudu dovedesce mai multu cá o arogantia copilarésca.“

Marturisescu, ca cetindu asta notificatiune inainte corespondentiei me a implutu de mirare, -mi fù o enigma necsplicavera; nu poteam intielege cum d. † póte se convina cu mene in o cestiune, in care n'am scrisu nece o litera. Cetindu inse intréga corespondentia amu vediutu, ca sum identificatu din partea d. † — dupa minunatele sale fortie de conclusiune — cu Publius (cu s) din § 9 „Fed.“. Asiá dér' din identitatea lui Publius din „Feder.“ sare in capu la Publiu din Naseudu si Gratiu, si acésta numai din seninu . . .!!!

Am vediutu mai departe, ca d. † nu combate nece pre Publius din „Fed.“, din contra in adeveru convine si armonisza cu cele ce Publius a descoperatu in cestiunea in care d. § avù voie a discute cu atat'a placere. . . . M'am intrebatu: cum a potutu se se acatie d. † de Publius — chiaru se fia totu acelu din Gratiu si Naseudu — calificandulu de arogantu etc. — fara a argumentá o litera, pentru ce? candu a fostu arogantu? si unde si-a bagatu lingur'a, unde nu-i ferbe ól'a? . . . Ori catu am meditatu asupra acestei procedure curióse, n'am intielesu.

Eu credu, ca a scrie pentru publicitate, a ventilá cestiuni de interessu publicu, este una fapta laudavera si nu arogantia copilarésca; séu déca ar' valorá parerea d. †, atunci altora inca trebuesce se li se ascrie acésta insusire, si in fine d-loru redactori si la toti cati scriu cate ceva pentru publicitate.

Déca asiu fi ferice a cunósce pre d. † in persóna asiu alunecá póte a crede, ca dóra l'am superatu vreodata; inse si in acestu casu demuitatea d. sale aduce cu sene, cá se me clarifice, se-mi spuna cum? candu? si prin ce l'amu superatu? cá astufelu se me potu orientá, si in casu de a fi comisu erore, se me potu corege. Inse n'am norocirea de a te cunósce d-le †, ... pentruca in discusiunile mele nu sum deprinsu a privi la persónele, cu cari discutu, fia acele ori de ce etate, ori de ce pusetiune si ori de ce rangu; ci totudeauna consi-

---

*) Am intardiatu cu impartasirea acestei cor., inse reimprospetanduse pretensiunea publicarii ei, nu mai amanu. — Red.

deru lucrulu, ideele, causele si argumentele, prin cari aceste se sustienu si propaga, ésa acele ori din gura principiaria ori ciobanésca; ori din gur'a unui caruntu ori a unui copilandru. Ideele si faptele maretie n'au lipsa de autoritati personale, densele se recomenda destulu prin argumentele loru. Unu teneru si unu tieranu simplu chiaru asiá potu avé si cultivá idei sanatóse si salutarie cá si unu betranu séu principe-rege; ma de multe-ori cesti din urma potu se fia intrecuti.

Ideele frumóse si bune nu suntu legate nece de persóne, nece de etate si nece de rangu; de aceea polemistii nostri lucra fórte reu si necorectu, aratandu o deosebita pasiune in pescuirea persóneloru discutatórie chiaru sub feliurite amenintiari..... Discusiunea unui lucru numai atunci se póte portá cu tóta obiectivitatea si fara patima, si prin urmare numai atunci se póte lamurí desjunsu, candu se abstrage pe catu se póte dela persónele discutatóre.

Acum permite-mi d-le redactore se analisezu nitielu notiti'a d-lui †.

(Va urmá.)

Scolastecu: Multiamita publica!

In Maiu a. c. se constitui in Salinele M. Uiorei senatu scolastecu confessionale din dd. membri: Nicolau Jliesianu, Petru Vladu, Ioane Trifanu si Ioane Morariu jun. Aci, cá in locu erariale, spesele pentru sustienerea si provederea scólei cadu in sarcin'a erariului. Cu tóte acestea, cá si cassariulu confessionale se aiba sfera de activitate, se otari, cu occasiunea constituirei senatului, se se intemeieze unu capitalu prin contribuiri, ce se pórte numele de: „fundu de premia.“ Acésta otarire in tempu scurtu se prefacú in fapta prin neobosinti'a d. inspectoriu scolastecu Nicolau Iliesianu, carele in cate-va dile adunâ prin contribuiri benevole sum'a de 55 fl. v. a. Acestu capitalu prin intielépt'a manipulatiune a senatului scolastecu fructificá asia de bene, incatu dupa dóue lune se potura procurá premia de 12 fl. v. a., ér' acum 'ne aflamu in stare a ne procurá globu si charte parietali.

Intre dd. contribuitori numeramu cu viua placere pre Sp. d. Antoniu de Albert, officialu primu de bais, carele benevoi insusi a aduná sum'a de 25 fl. v. a. Totu acestu Sp. domnu si arata caldur'a sa catra baseric'a si credentiosii nostri cu tóta occasiunea. — Chiaru in vér'a anului c. donâ pentru baseric'a nóstra o strana nóua frumósa.

Pentru tóte acestea atatu supranumitului Sp. domnu, catu si celoru-alalti dd. contribuitori, li se da multiumita publica!

Salinele M. Uiorei 11/10 1874.

Ben. Popu,
parocu gr. cath.

Noutati diverse.

Nr. 7—com. 1874. **Inscientiare.**

Despartiamentulu c. X alu Associatiunei transilvane pentru propasirea literaturei romane si culturei poporului romanu -si va tiené adunarea generale semestr. in comun'a Berchiesiu (Berkenyes) in 25 Octobre a. c. st. n. la 10 óre a. a.

Prin acést'a atatu membrii catu si on. publicu se poftescu a se infaciosiá acolo in numeru catu mai mare.

Clusiu, in Octobre 1874.

Dr. Grigoriu Silasi m. p., directore.
Dr. Aureliu Isacu m. p., notariu.

— Dela institutulu de iesle din Brasiovu desfiintiatu s'a venitu pe sém'a Reuniunei femeiloru romane sum'a de . . . 461 fl. 48 cr.
constatatori in cartea de pastrare din Brasiovu in . . . . . 300 „ 21 „
Staatsschuldverschreibung à 100 fl. in pretiu de cursu per 74 fiorini 148
Detragerea contributiunei pana in Iunie . . . . . 2 „ 10 „
Bani gat'a . . . . . 11 „ 17 „
461 fl. 48 cr.

— Dela I-a Oct. éssa la lumina unu diurnalu nou, bine redactatu: „CURIERULU DE BUCURESCI,“ care apare in fia-care di. Pretiulu abonamentului pentru tóta Romani'a: pe trei luni 6 l. n. Redactiunea si Administratiunea se afla in Bucuresci, strad'a Lipscani 11, (localulu tip. Thiel & Weiss.

Domnii, cari voiescu a prenumera se potu adressá deadreptulu.

Publicatiune.

Dreptulu carciumaritului de vinarsu regalu alu ingremiatiiloru din Turd'a, se va dá prin licitatiunea tienenda la **18 Noembre a. c. st. n.** 9 óre in ante de amédia in localitatea magistratuale a Turdii, in arenda pre doi ani dupa olalta, incependu dela I-a Ianuariu 1875.

Pretiulu de exclamare e 10,140 fl. v. a., din care 10% suntu a se depune cá vadiu.

Ofertele sigilate, intitulate in ainte de licitatiune presiedintelui ingremiatiiloru, inca se primescu.

Conditiunile de licitatiune se potu vedé in órele officióse si pana la licitatiune in cancellari'a primarelui cetatii Turdii. —

Turd'a, in 4 Octobre 1874. —

Dionisiu Weress,
presiedintele cetatieniloru ingremiati din Turd'a.

Albertu Rédiger,
notariu.

3—3

Cursurile

la bursa in 20 Oct. 1874 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 24	cr. v. a
Napoleoni	—	—	8 „ 87	„ „
Augsburg	—	—	104 „ 35	„ „
Londonu	—	—	110 „ 15	„ „
Imprumutulu nationalu		—	74 „ 15	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%			70 „ 10	„ „
Obligatiunile rurale ungare			77 „ —	„ „
„ „ temesiane			76 „ 50	„ „
„ „ transilvane			74 „ 20	„ „
„ „ croato-slav.			79 „ —	„ „
Actiunile bancei	—	—	981 „ —	„ „
„ creditului	—	—	239 „ 50	„ „

Importantu pentru femeele economne

Fabrica de pandiaria si schimburi

de

M. BEYER & Comp.

Depositulu capitale in Vien'a: Spiegelgasse Nr. 11.
Fabric'a: Gottwelhgasse Nr. 1.
Depusu pentru transportu transmarinu: Triestu Corso Nr. 607.

Deschide in Brasiovu strat'a caldarariloru, langa Montaldo, Nr. 487 cas'a lui Décsi, depusu pe 30 dile si-si presenta aici

PRETIULU CURENTU:

1 pandiatura fina de cafea colorata 90 cr.
1 „ „ mai fina si mai mare 2 fl. 80. 3 fl. 50.
½ duzina carpe de inu 1 fl. 1.40, 1.70, 4.
½ „ batiste de inu francese 2, 2.50, 3, 4, 5, 6.
½ „ „ anglese cu margini colorate moderne tivite si spalate 1 fl. 50 cr.
1 bucata carpa de naun de batista superfinu francesa cu litere festonate tivitura á jour 80 cr., 1 fl., 1.20
1 bucata 30 coti pandia de casa buna 7 fl. 50. 7.76.
1 „ 30 „ „ „ „ mai lata 8 fl. 80, 9.50.
1 „ 30 „ „ si ¾ pandia silesiana cea mai grea 10 fl. 11.50, 12.50, 13, 14.
1 bucata 30 coti ¾ mai fina silesiana fl. 15, 16.50, 17, 20.
1 „ 50 „ ¾ tiesatura curatu olandica fl. 21, 23, 25, 27, 32, 36, 37, 42, 50.
1 bucata ¾ si ½ pandia de Romburg curata 54 coti, calitatea cea mai grea cu 22 pana la 50 fl.
1 duzina carpe de inu 18 coti completu dela 4.50—12 fl.
1 „ „ serviete dela 4—9 fl.
1 bucata ¾ pandia de inu de lepedee (prostire in Bacovin'a) nenadite, 6 prostire cu 16—18 fl.
1 bucata ¾ pandia lata de prostire fora nada pentru 6 lepedee 18.50 pana la 21 fl.

Chiffon pentru schimburi de dame si cavaleri in bucate de 50—70 coti a 26 p. 40 cr. de cotu.
Fecie de mésa in tóta marimea de ¾, pana la ¼, ¾, fórte eftine.
Garnituri de inu damasate pentru 6 pana 24 persóne pe alesu si extraordinariu eftine.

Camasie de dame:

Camasie simple de inu 1 fl. 60 cr.
„ de pandia Romburg fórte grea 1 fl. 80, 2.
„ cu fistomare de mana cu 2 fl. 90, 2.50.
„ de dame de Olanda séu Romburg grea de inu, inainte de inchiatu séu pe umeri de imbumbatu fistonate de mana fl. 2.30, 3.50.
Camasie mai fina de dame brodate de mana fl. 3.50, 3.75, 4, 4.25.
Superfine camasie de deosebitu genu fl. 3.80, 5.
Camasie de Chiffon de fl. 1.10, 1.50.

Pantaloni (Iemene) **de dame:**

Cu tivitare formóse drepte fl. 1.20.
Cu locru de fantasia fl. 1.50, 1.80.
Cu sinvitie fistonate si locru de fantasia fl. 2.12, 2.50.
De barcheta in sinóre sadea fl. 1.60, 1.75.
„ „ cu pichetu gatiti fl. 2.50, 2.75.

Fuste de dame:

De Chiffon bunu cu locru de fantasia fl. 2.50, 3.50.
Cu sinvitie fistonate si cu Volane fl. 4.50, 6.50.
Fuste teretóre (schlepp) l. de fantasia cu inlocari fl. 4.50, 5, 6, 7.50, 9.
Fuste cu barcheta sinorata sadea fl. 2, 2.50.
„ cu pichetu gatite fl. 3.50, 3.85.

Corsette de nópte de dame:

Din Chiffonu mai bunu, l. de fantasia fl. 1.60.
Din „ fina cu inlocare brodata dela fl. 2 pana la 4.50.
Din barcheta sinorata sadea fl. 1.75, 1.90.
Din „ cu pichetu gatite fl. 2.90, 3.20.

Camasi barbatesci:

Din pre bunu Chiffon anglica cu peptu simplu ori cu dungi fl. 2, 2.50, 2.75, 3.
Din pandia Olandica ori de Romburg fl. 2.80, 3.50, 4.

Isumene barbatesci:

De pandia mai grea Romburg de trasu fl. 1.50, 1.80.
De pandia mai grea Romburg cu corsetu francesu si 2 nasturi séu bambi b. 1.80, 2.20.

Gulere de cavaleri si manchete:

Preste 20 forme moderne si marime.
1 duzinu gulere fl. 2.50.
1 duzinu manchete fl. 3.50, 4.

Pandia si schimburi

Anumitu pentru casa suntu lucrate din celu mai bunu materiale, schimburile totu din cea mai buna pandia de Romburg solida si frumósa, in catu se potu spala de orcine.

Pentru drépta mesur'a cotului se garantéza si se rebonifica orce patrariu de cotu.

Ce nu convine se schimba indata, séu sum'a de bani fora subtragere de unu cruceriu se da returu.

M. BAYER & COMP.

Depusu in Brasiovu strat'a seculloru Nr. 487, cas'a lui Décsi lenga Montaldo.

Provisiune intréga de mirésa dela 150 pana la 2000 fl. se afla in depositu.

Redactoru respundietoriu
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.